

Verslag van het ingevolge artikel 5, sub d, sub 2 Archiefbesluit 1995, gevoerde driehoeksoverleg tussen de Erasmus Universiteit Rotterdam, de Katholieke Universiteit Brabant, de Katholieke Universiteit Nijmegen, de Technische Universiteit Delft, de Technische Universiteit Eindhoven, de Universiteit van Amsterdam, de Universiteit Leiden, de Universiteit Groningen, de Universiteit Maastricht, de Universiteit Twente, de Universiteit Utrecht, de Vrije Universiteit Amsterdam, de Wageningen Universiteit en de Rijksarchiefdienst met betrekking tot de selectielijst, zoals bedoeld in artikel 2, eerste lid, van het Archiefbesluit 1995, van archiefbescheiden van de overheidsorganen op het beleidsterrein studiefinanciering 1945-1994.

drs. P.R. te Slaa/Den Haag, 14 juli 2003

Inleiding

De voorliggende ontwerp-selectielijst is een selectielijst als bedoeld in artikel 2, lid 1 van het Archiefbesluit 1995 (Stb.1995/671). De lijst heeft de vorm van een Basisselectiedocument (BSD). Een BSD bestaat voor het grootste deel uit een lijst van handelingen. In een BSD wordt op grond van een aantal selectiecriteria aan elke handeling een waardering gegeven, die neerkomt op een selectiebeslissing met betrekking tot de bescheiden die de neerslag van de handeling vormen (B = te bewaren; V = te vernietigen).

Het BSD fungeert als nieuw selectie-instrument op het beleidsterrein studiefinanciering voor de periode 1945-1994.

Het beleidsterrein studiefinanciering 1945-1994

Studiefinanciering heeft als doel het wegnemen van financiële drempels die de toegang tot het onderwijs kunnen belemmeren. Hiertoe bekostigt studiefinanciering noodzakelijke uitgaven van degenen die onderwijs volgen, zoals kosten ten behoeve van het levensonderhoud, les- of collegegeld, leermiddelen, reiskosten, ziektekostenverzekeringen enz.

Er zijn twee vormen van studiefinanciering:

1. Een volledige voorziening in de kosten benodigd voor het volgen van onderwijs - een studietoelage. De studietoelage kan uit twee delen bestaan, namelijk een gedeelte dat geschonken wordt (beurs) en een gedeelte dat terugbetaald dient te worden (lening, al dan niet rentedragend)
2. Een bijdrage in de kosten van het onderwijs - een tegemoetkoming in de studiekosten. De tegemoetkoming in de studiekosten wordt vrijwel altijd als gift verstrekt.

Het handelen van de overheid op het beleidsterrein studiefinanciering richt zich enerzijds op het verzorgen van voorzieningen (wet- en regelgeving, financiële middelen) en anderzijds op het uitvoeren daarvan (de toekenning van studiefinanciering).

De regelgeving voor studiefinanciering (met name de studietoelagen) is opgeklimmen van ministeriële regelingen tot de Wet op de studiefinanciering uit 1986. Voor de tegemoetkoming in de studiekosten gelden sinds 1974 regelingen gebaseerd op het Besluit Wet op het Voorgezet Onderwijs.

In 1988 werd de scheiding tussen beleid en uitvoering ingezet, bij de vorming van de Informatiseringsbank, die de uitvoerende taak kreeg. Deze scheiding werd formeel met ingang van 1994 toen de Informatiseringsbank een zelfstandig bestuursorgaan werd onder de naam Informatie Beheer Groep (IBG).

In ons land bestaan de volgende door de overheid wettelijk erkende en gefinancierde universiteiten:

- Erasmus Universiteit Rotterdam;
- Katholieke Universiteit Brabant;
- Katholieke Universiteit Nijmegen;
- Technische Universiteit Delft;
- Technische Universiteit Eindhoven;
- Universiteit van Amsterdam Universiteit Leiden;
- Universiteit Groningen;
- Universiteit Maastricht;
- Universiteit Twente;
- Universiteit Utrecht;
- Vrije Universiteit Amsterdam;
- Wageningen Universiteit.

Bij de openbare en bijzondere universiteiten zijn de volgende actoren actief (geweest) op het beleidsterrein studiefinanciering in de periode 1945-1994:

- Bestuur van een universiteit;
- Faculteitsbestuur.

Reikwijdte van dit BSD

Het BSD wordt thans ter vaststelling aangeboden voor zo ver het handelingen betreft van de volgende actoren:

De **Erasmus Universiteit Rotterdam** dient het BSD in voor de volgende actoren;

- Bestuur van een universiteit;
- Faculteitsbestuur.

De **Katholieke Universiteit Brabant** dient het BSD in voor de volgende actoren;

- Bestuur van een universiteit;
- Faculteitsbestuur;

De **Katholieke Universiteit Nijmegen** dient het BSD in voor de volgende actoren;

- Bestuur van een universiteit;
- Faculteitsbestuur

De **Technische Universiteit Delft** dient het BSD in voor de volgende actoren;

- Bestuur van een universiteit;
- Faculteitsbestuur;

De **Technische Universiteit Eindhoven** dient het BSD in voor de volgende actoren;

- Bestuur van een universiteit;
- Faculteitsbestuur;

De **Universiteit Maastricht** dient het BSD in voor de volgende actoren;

- Bestuur van een universiteit;
- Faculteitsbestuur;

De **Universiteit Twente** dient het BSD in voor de volgende actoren;

- Bestuur van een universiteit;
- Faculteitsbestuur;

De **Universiteit van Amsterdam** dient het BSD in voor de volgende actoren;

- Bestuur van een universiteit;
- Faculteitsbestuur;

De **Universiteit Leiden** dient het BSD in voor de volgende actoren;

- Bestuur van een universiteit;
- Faculteitsbestuur;

De **Universiteit Groningen** dient het BSD in voor de volgende actoren;

- Bestuur van een universiteit;
- Faculteitsbestuur;

De **Universiteit Utrecht** dient het BSD in voor de volgende actoren;

- Bestuur van een universiteit;
- Faculteitsbestuur;

De **Vrije Universiteit Amsterdam** dient het BSD in voor de volgende actoren;

- Bestuur van een universiteit;
- Faculteitsbestuur;

De **Wageningen Universiteit** dient het BSD in voor de volgende actoren;

- Bestuur van een universiteit;
- Faculteitsbestuur.

Universiteiten zijn zelfstandige bestuursorganen (ZBO's). Het BSD heeft zowel betrekking op openbare universiteiten als bijzondere universiteiten. De openbare universiteiten zijn publiekrechtelijke ZBO's. Zij vallen volledig onder de werking van Archiefwet. De bijzondere universiteiten zijn privaatrechtelijke ZBO's. Zij vallen slechts onder de Archiefwet in zoverre zij bekleed zijn met 'openbaar gezag'. De kern van het begrip 'openbaar gezag' is dat men eenzijdig wijzigingen kan aanbrengen in de rechtspositie van natuurlijke personen of rechtspersonen.¹

Voor alle in het BSD opgenomen handelingen is er sprake van de uitoefening van openbaar gezag. Voor wat deze handelingen betreft, vallen de bijzondere universiteiten onder de werking van de Archiefwet.

Totstandkoming BSD

Het BSD is gebaseerd op het institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein studiefinanciering. Een deel van het onderzoek is in de periode januari tot en met april 1994 verricht door drs. G.J. Willighagen bij de Informatie Beheer Groep. Het andere deel van het onderzoek is door drs. J. van der Meer verricht in de periode maart tot en met juli 1995 op het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

Het onderzoek resulteerde in PIVOT-rapport nr. 42: J. van der Meer en G.J. Willighagen, *Leergeld Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein studiefinanciering, 1945-1994* ('s-Gravenhage, 1997).

Het rapport beschrijft ook de handelingen van de actoren die vallen onder het zorgdragerschap van de openbare en bijzondere universiteiten het beleidsterrein studiefinanciering.

¹ M.W. van Boven, R. Kramer en C.G.M. Noordam, *De Archiefwet in 100 trefwoorden* ('s-Gravenhage, 1998; tweede herzien druk) p. 107.

Bij de totstandkoming van het RIO zij destijds de volgende ambtenaren betrokken:

- de heer F.E. Baptist (Informatie Beheer Groep);
- de heer E. van Barele (Directie Studiefinancieringsbeleid);
- mevrouw C.M. Berends (Directie Studiefinancieringsbeleid);
- mevrouw J. Boxum (Directie Studiefinancieringsbeleid);
- mevrouw A.M. Bruggert (Directie Studiefinancieringsbeleid);
- de heer P. Buur (Informatie Beheer Groep);
- de heer S. van de Graaf (Informatie Beheer Groep);
- de heer E.R. Harmse (Informatie Beheer Groep);
- de heer B.J. de Jong (Informatie Beheer Groep);
- de heer H. van Kappen (Informatie Beheer Groep);
- de heer G. Meyer (Informatie Beheer Groep);
- de heer J.H. Naberman (Informatie Beheer Groep);
- mevrouw J.J.M. Nijssen (Directie Studie Financieringsbeleid);
- de heer J.W. Rienks (Directie Studie Financieringsbeleid);
- mevrouw J.M.H. Schreck (Directie Studie Financieringsbeleid);
- de heer F.J.M. Vergossen (Directie Studie Financieringsbeleid);
- de heer E.W. de Vries (Informatie Beheer Groep);
- mevrouw I.M.Th. Wielens (Directie Studie Financieringsbeleid).

Op basis van het vastgestelde RIO is in 1995 een concept-BSD opgesteld.

Het BSD voor de neerslag van de handelingen van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen is op 2 juni 1998 door de Algemene Rijksarchivaris, namens de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen vastgesteld (RAD/B&T/98.22/CZ).

Het BSD voor de neerslag van de handelingen van de Informatie Beheer Groep werd op 9 maart 1999 door de Algemene Rijksarchivaris, namens de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en de Hoofddirecteur van de Informatie Beheer Groep vastgesteld (R&B/OSTA/99/284).

Het BSD voor de neerslag van de onder de zorgdragerschap van universiteiten ressorterende actoren wordt thans ter vaststelling aangeboden.

Driehoeksoverleg

Het driehoeksoverleg is opgestart in november 2001 en definitief afgesloten in juli 2003.

Hieronder volgt eerst een opsomming van de deelnemers aan het driehoeksoverleg waarna de gevolgde toetsingsprocedure kort wordt uiteengezet.

Aan het driehoeksoverleg is door de volgende personen deelgenomen:

Als beleidsdeskundigen:

- de heer A.H. Dijkgraaf, hoofd Centrale studentenadministratie, Technische Universiteit Delft;
- de heer J.B.A. Stals, plv. hoofd Centrale studentenadministratie, Technische Universiteit Delft;

Als deskundigen archiefbeheer:

- mevrouw C.C. van den Bent, stafmedewerkster Archiefzaken universiteit van Leiden en voorzitter van de Werkgroep Selectielijst Universiteiten;
- de heer Dunk, voorzitter PAZU, Erasmus Universiteit Rotterdam;
- de heer M.H. Tromp, beheerder Centrale Archiefbewaarplaats, universiteit van Utrecht en secretaris van de Werkgroep Selectielijst Universiteiten;

Als vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris:

- de heer drs. P.R. te Slaa, medewerker Selectie van het Nationaal Archief.

Voor het driehoeksoverleg is door het Koninklijk Nederlands Historisch Genootschap (KNHG) geen materiedeskundige aangewezen (zie beschrijving van gevolgde procedure).

Tijdens het driehoeksoverleg is de volgende procedure gevolgd:

In het voorjaar van 2001 heeft mevrouw Van den Bent mondeling aan het hoofd selectie, drs. B.A. Abels, medegedeeld dat het Overleg Post- en Archiefzaken Universiteiten (PAZU) voornemens was om het BSD Studiefinanciering ter vaststelling in te dienen voor de actoren die ressorteren onder het zorgdragerschap van de universiteiten.

Op 5 november 2001 is door de voorzitter van de Werkgroep Selectielijst Universiteiten mevrouw C.C. van den Bent, hiertoe een schriftelijk ingediend bij het Nationaal Archief.

Door de toenmalige medewerker archiefwettelijke procedures van het Nationaal Archief, drs. J.H. de Vries, is op 5 december 2001 bij het KNHG een materiedeskundige aangevraagd voor het driehoeksoverleg. Door de secretaris van de Archiefcommissie van het KNHG, mevrouw mr. drs. M. de Keuning, is op 13 februari 2003 schriftelijk medegedeeld dat het KNHG het niet noodzakelijk achtte dat voor dit overleg een materiedeskundige zou worden aangewezen.

Door de vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris is op 22 april 2002 schriftelijk contact opgenomen met mevrouw Van den Bent. Hij deelde aan haar mede dat conform de geldende wet- en regelgeving de aangeboden selectielijst door zowel een beleidsdeskundige als door een archiefdeskundige van de universiteiten beoordeeld dient te worden. Voorts stelde de vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris dat iedere universiteit afzonderlijk schriftelijk dient te bevestigen dat zij instemmen met de door het PAZU ingediende gezamenlijke selectielijst. Ter toelichting verwees de vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris naar de brief van de Directie Wetgeving en Juridische Zaken van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen aan de Algemene Rijksarchivaris van 4 maart 2002. In deze brief benadrukt de directie de noodzaak van een duidelijke mandatering of instemmingsverklaring bij het indienen van gemeenschappelijke selectielijsten. Aanleiding hiervoor was de problemen die waren ontstaan rond de indiening van een gemeenschappelijke selectielijst door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten waartegen door verschillende gemeenten achteraf bezwaar was aangetekend.

Naar aanleiding van de voornoemde opmerkingen heeft de heer Dunk op 3 juni 2002 aan de vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris een concept-instemmingsverklaring voorgelegd. De vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris heeft per omgaande schriftelijk laten weten zijn goedkeuring te hechten aan het opgestelde (concept-)verklaring.

Op 5 augustus 2002 heeft de heer Tromp schriftelijk de heren Dijkgraaf en Stals benaderd. Beide heren maken deel uit van het Centrale Studentenadministratie-overleg (CSa-overleg). De heer Tromp heeft hen verzocht om de ontwerp-selectielijst te bespreken tijdens het volgende CSa-overleg. De heren Dijkgraaf en Stals hebben vervolgens toegezegd dat de handelingen op de agenda zouden worden geplaatst van het CSa-overleg op 4 september.

Op 16 september 2002 heeft de heer Stals schriftelijk aan de heer Tromp medegedeeld dat het CSa-overleg zich tijdens de voornoemde vergadering van 4 september akkoord heeft verklaard met de vast te stellen handelingen en de bijbehorende waarderingen.

Naar aanleiding van het verzoek hiervan door de vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris (2 oktober 2002) heeft mevrouw Van den Bent op 10 oktober 2002 de gevraagde instemmingsverklaring van de indienende universiteiten aangeleverd.

Vanwege de drukke werkzaamheden van de begeleidingsgroep RIO/BSD Universiteiten 1945-1985 (waarin mevrouw Van den Bent, de heer Tromp en de vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris participeerden) is de afronding van het driehoeksoverleg in het najaar van 2002 voor onbepaalde tijd opgeschort.

Het ontwerp-BSD is in juli 2003 door de vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris volledig aangepast zodat het thans voldoet aan de gestelde normen (zie p. 7). Het verslag driehoeksoverleg is eveneens door de vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris opgesteld in juli 2003. Het verslag dezelfde maand ter beoordeling aan de deelnemers van het driehoeksoverleg voorgelegd.

Belangen ex art. 2, sub c en d van het Archiefbesluit 1995

Tijdens het opstellen van het BSD en in het driehoeksoverleg is rekening gehouden met de in art. 2, sub c van het Archiefbesluit genoemde waarde van archiefbescheiden als bestanddeel van het culturele erfgoed en het onder sub d van hetzelfde besluit genoemde belang van de in de archiefbescheiden voorkomende gegevens voor overheidsorganen, voor recht- en of bewijszoekenden en voor historisch onderzoek.

Als uitgangspunt van het overleg gold de selectiedoelstelling van de Rijksarchiefdienst. Deze is er op gericht dat de belangrijkste bronnen van de Nederlandse samenleving en cultuur veilig worden gesteld voor blijvende bewaring. Met het te bewaren materiaal moet het mogelijk zijn om een reconstructie te maken van de hoofdlijnen van het handelen van de rijksoverheid ten opzichte van haar omgeving.

Om de algemene selectiedoelstellingen te realiseren worden door Rijksarchiefdienst zes selectiecriteria gebruikt om tot een waardering te komen (zie volgende pagina):

ALGEMENE SELECTIECRITERIA	
Handelingen die worden gewaardeerd met een B (= bewaren)	
<i>Algemeen selectie criterium</i>	<i>Toelichting</i>
1. <i>Handelingen die betrekking hebben op voorbereiding en bepaling van beleid op hoofdlijnen</i>	Hieronder wordt verstaan agendavorming, het analyseren van informatie, het formuleren van adviezen met het oog op toekomstig beleid, het ontwerpen van beleid of het plannen van dat beleid, alsmede het nemen van beslissingen over de inhoud van beleid en terugkoppeling van beleid. Dit omvat het kiezen en specificeren van de doeleinden en de instrumenten.
2. <i>Handelingen die betrekking hebben op evaluatie van beleid op hoofdlijnen</i>	Hieronder wordt verstaan het beschrijven en beoordelen van de inhoud, het proces of de effecten van beleid. Hieruit worden niet perse consequenties getrokken zoals bij terugkoppeling van beleid.
3. <i>Handelingen die betrekking hebben verantwoording van beleid op hoofdlijnen aan andere actoren</i>	Hieronder valt tevens het uitbrengen van verslag over beleid op hoofdlijnen aan andere actoren of ter publicatie.
4. <i>Handelingen die betrekking hebben op (her)inrichting van organisaties belast met beleid op hoofdlijnen</i>	Hieronder wordt verstaan het instellen, wijzigen of opheffen van organen, organisaties of onderdelen daarvan.
5. <i>Handelingen die bepalend zijn voor de wijze waarop beleidsuitvoering op hoofdlijnen plaatsvindt</i>	Onder beleidsuitvoering wordt verstaan het toepassen van instrumenten om de gekozen doeleinden te bereiken.
6. <i>Handelingen die betrekking hebben op beleidsuitvoering op hoofdlijnen en direct zijn gerelateerd aan of direct voortvloeien uit voor het Koninkrijk der Nederlanden bijzondere tijdsomstandigheden en incidenten</i>	Bijvoorbeeld in het geval de ministeriele verantwoordelijkheid is opgeheven en/of wanneer er sprake is van oorlogstoestand, staat van beleg of toepassing van noodwetgeving.

Belangen van archiefbescheiden voor de recht- en bewijszoekende burger en voor overheidsorganen

Bij de handelingen die zijn gewaardeerd voor vernietiging op termijn, is de termijn vastgesteld met het oog op de belangen van de archiefbescheiden voor de overheidsorganen en voor de recht- en bewijszoekende burger.

De beoordeling en vaststelling van de minimale termijnen zijn gedaan door deskundigen van:

Als deskundigen archiefbeheer:

- Erasmus Universiteit Rotterdam;
- Universiteit van Leiden;
- Universiteit van Utrecht;
- Technische Universiteit Delft.

Een uitvoerige opsomming van deze deskundigen, is opgenomen op pagina 4 en 5 van dit verslag. De vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris heeft zich ervan vergewist dat zij gezien hun inbreng en functie inderdaad kunnen gelden als deskundigen.

Belangen van de te bewaren archiefbescheiden voor het historisch onderzoek

In het driehoeksoverleg heeft de vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris de belangen van het historisch onderzoek behartigd. Op verzoek van deze vertegenwoordiger hebben ook de overige deelnemers hun gedachten laten gaan over de vraag op welke wijze het belang van de bescheiden voor later historisch onderzoek in de selectielijst tot uiting zou moeten worden gebracht.

Ingevolge artikel 5, sub e van het Archiefbesluit, kan neerslag van bepaalde, als te vernietigen gewaardeerde handelingen betreffende personen en/of gebeurtenissen van bijzonder cultureel of maatschappelijk belang, van vernietiging worden uitgezonderd.

In het gevoerde driehoeksoverleg is het volgende aan de orde gesteld:

Algemeen

De vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris constateerde dat de aangeboden selectielijst in toenmalige vorm niet voldeed aan de hiervoor gestelde normen. De onderdelen die in de lijst ontbraken waren o.m. een verantwoording over het betreffende institutionele onderzoek en de verantwoordelijke zorgdragers, de doelstelling van de selectie en de bijbehorende criteria en een beschrijving van het beleidsterrein.

Handelingen

Handeling 147

De vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris stelt dat deze handeling ten onrechte is gewaardeerd met B 4. Het betreft hier een handeling die bepalend is voor de wijze waarop beleidsuitvoering op hoofdlijnen plaatsvindt. De overige deelnemers aan het driehoeksoverleg delen deze zienswijze. De waardering van handeling 147 is gewijzigd in B 5.

Ten aanzien van de overige handelingen en de waarderingen zijn door de deelnemers van het driehoeksoverleg geen opmerkingen gemaakt.

Het verslag is voorgelegd aan de bij het overleg betrokken personen. Deze hebben hun goedkeuring aan dit verslag gegeven.